

Musiqi ədəbiyyatı imtahanının proqram tələbləri

Musiqi ədəbiyyatı imtahanında abituriyentin orta ixtisas musiqi məktəbi proqramı çərçivəsində xarici ölkə və Azərbaycan musiqisi ilə bağlı bilikləri yoxlanılır. Bu proqram Qərbi Avropa, Azərbaycan və rus bəstəkarlarının yaradıcılığını əhatə edən çoxlu sayda nümunələrdən ibarətdir. Abituriyentin imtahanda dinləmə vasitəsilə musiqi materialını bilmə səviyyəsi də yoxlanılır.

Musiqi ədəbiyyatı imtahanının nəzəri hissəsi üzrə proqram

1. **Musiqi ədəbiyyatı fənni üzrə ümumi anlayışlar:** musiqinin ifadə vasitələri, forma və janrlar, homofon-harmonik, polifonik və musiqili səhnə əsərlərinə aid olan terminlər.
2. **Ü. Hacıbəyli.** Həyat və yaradıcılığının əsas mərhələləri. Tarixi rolu və əhəmiyyəti. Opera yaradıcılığı. “Leyli və Məcnun”, “Koroğlu”. Musiqili komediyaları. “Arşın mal alan”. Qəzəl-romanslar.
2. **M. Maqomayev.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Operaları. “Şah İsmayıl”, “Nərgiz”
3. **A. Zeynalli.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Vokal və instrumental yaradıcılığı.
4. **C. Hacıyev.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Simfonik yaradıcılığı. “Sülh uğrunda” simfonik poeması.
5. **Q. Qarayev.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Balet yaradıcılığı. “Yeddi gözəl”, “İldırım yollarla”. Simfonik yaradıcılığı. “Leyli və Məcnun” simfonik poeması. “Don-Kixot” simfonik qravürləri. Fortepiano yaradıcılığı.
6. **F. Əmirov.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Sevil” operası. Simfonik yaradıcılığı: “Şur”, “Kürd-Ovşarı” simfonik muğamları. “Nizami” simfoniyası.
7. **Niyazi.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Rast” simfonik muğamı.
8. **C. Cahangirov.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Füzuli” kantatası.
9. **S. Hacıbəyov.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Karvan” simfonik lövhəsi.
10. **T. Quliyev.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Mahnı yaradıcılığı.
11. **A. Məlikov.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Məhəbbət əfsanəsi” baleti.
12. **İ.S. Bax.** Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri və tarixi əhəmiyyəti. Klavir yaradıcılığı. “Yaxşı temperasiyalı klavir”. Vokal-instrumental əsərləri. Orqan və klavir yaradıcılığı.
13. **L.V. Bethoven.** Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri və tarixi əhəmiyyəti. Yaradıcılığında qəhrəmanlıq mövzusu. Simfonik yaradıcılığı. simfoniya № 3, 5, 6, “Eqmont” uvertürası. Fortepiano yaradıcılığı: sonataları № 8, 14, 17, 21, 23.
14. **J. Bize.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Karmen” operası.
15. **İ. Brams.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Simfoniya № 4.

16. **Y. Haydn.** Vyana klassik məktəbinin ilk nümayəndəsi kimi. Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri və tarixi əhəmiyyəti. Y. Haydnın simfonik yaradıcılığı. Simfoniya № 103, Es dur.
17. **E. Qriq.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Per Günt”. Fortepiano yaradıcılığı.
18. **F. List.** Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri. Fortepiano əsərləri. macar rapsodiyaları, “Səyahət illəri”. Simfonik yaradıcılığı. “Prelüdlər”.
19. **F. Mendelson.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Yay gecəsində yuxu” simfonik uvertürası. Fortepiano üçün “Sözsüz mahnılar”.
20. **V.A. Motsart.** Vyana klassik məktəbinin nümayəndəsi kimi. Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri və tarixi əhəmiyyəti. V.A.Motsartın opera yaradıcılığı. Motsartın opera islahatı. “Fıqaronun toyu” operası. Simfonik yaradıcılığı. Simfoniya № 40.
21. Musiqi impressionizmi. **K. Debüssi və M. Ravel.**
22. **C. Rossini.** “Sevilya bərbəri”.
23. **F. Şopen.** Dahi polyak pianoçusu və bəstəkarı. Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri və tarixi əhəmiyyəti. İrihəcmli əsərləri. Kiçik formalı əsərləri.
24. **F. Şubert.** Musiqi romantizminin banisi kimi. Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri və tarixi əhəmiyyəti. Şubertin yaradıcılığında vokal və instrumental miniatür. Vokal silsilələr. “Gözəl dəyirmançı qız”, “Qış yolu”, “Qu quşunun nəğməsi” (“Лебединая песня”). Simfoniya № 8 h moll (“Bitməmiş”).
25. **R. Şuman.** Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri. Fortepiano əsəri. “Karnaval”. Vokal əsərləri.
26. **C. Verdi.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Opera yaradıcılığı. “Riqoletto”, “Traviata”.
27. **M. Qlinka.** Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri. Qlinka rus klassik operasının banisidir. “İvan Susanin” operası. Simfonik yaradıcılığı.
28. “Qüdrətli dəstə” nümayəndələrinin opera yaradıcılığı.
29. “Qüdrətli dəstə” nümayəndələrinin simfonik yaradıcılığı.
30. **P. Çaykovski.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Opera yaradıcılığı. “Yevgeni Onegin”. Simfonik yaradıcılığı. Simfoniya № 6. “Romeo və Cülyetta” uvertüra – fantaziyası.
31. **S. Prokofyev.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Romeo və Cülyetta” baleti. Simfonik əsərləri. “Aleksandr Nevski” kantatası.
32. **S. Raxmaninov.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Fortepiano yaradıcılığı. Fortepiano üçün konsert № 2.
33. **D. Şostakoviç.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Simfonik yaradıcılığı.

Musiqi ədəbiyyatı imtahanına hazırlaşmaq üçün musiqi materialları

QEYD: *Aşağıda siyahısı verilən musiqi ədəbiyyatı materiallarında bir sıra opera, balet və vokal əsərlərinin adları onların hazırda istifadədə olan not və klavir nümunələrində olduğu kimi, yəni nəşr edildiyi rus dilində verilmişdir. Bu, abituriyentlərin imtahana hazırlaşan zaman məhz çap olunmuş musiqi materiallarına mü raciət etməsi imkanı ilə bağlıdır.*

Azərbaycan musiqi ədəbiyyatı

1. **Ü. Hacıbəyli.** “Leyli və Məcnun” operası: Müqəddimə, xor: “Şəbi - hicran”, Leyli və Məcnunun dueti, Trio (Məcnunun atası, anası və Məcnun) (I p.), xor: “Vermə, vermə”, Qızların xoru (IV p.), V p. giriş, Leyli və İbn-Səlamın dueti, Məcnunun şikayəti. “Arşın mal alan” musiqili komediyası: Uvertüra, Əsgərin ariyası, Süleymanın kupletləri, Cahan xalanın mahnısı və rəqsi (I p.), Gülçöhrənin ariyası, Əsgərin mahnısı, Qızların xoru, Soltan bəyin kupletləri, Əsgər və Gülçöhrənin dueti (II p.), Gülçöhrənin elegiyası, Asyanın mahnısı, Telli və Vəlinin dueti (III p.), Gülçöhrənin naləsi (IV p.). “Koroğlu” operası: Uvertüra, I pərdə: Xor “Bu gözəl təbiət”, Xor “Dağdan, daşdan”, Nigarın ariyası, Rövsənin ariozosu, Alı kişinin ariozosu, II pərdə: Həsən xanın ariyası, rəqs, təlxəyin mahnısı, Nigarın ariyası, III pərdə: antrakt, Koroğlunun ariyası, “Çənlibel” xoru, rəqs, “Əhdnamə” xoru, IV pərdə: Koroğlunun aşiq mahnıları. Romans-qəzəllər: “Sənsiz”, “Sevgili canan”.
2. **M. Maqomayev.** “Şah İsmayıl” operası: Uvertüra, Aslan şahın ariyası. “Nərgiz” operası: Nərgizin qəmli mahnısı, Əliyarın ariyası. “Radio marşı”.
3. **A. Zeynalli.** “Ölkəm”, “Sual” romansları.
4. **C. Hacıyev.** “Sülh uğrunda” simfonik poeması.
5. **Q. Qarayev.** “Yeddi gözəl”: Prelüd, Ayişənin və Bəhramın adajiosu (I p.), Ayişənin rəqsi (I p.), Yürüş (I p.), İkinci pərdə VI şəkil, Ayişə və Bəhramın dueti (III p.), Ayişənin ölümü (III p.). “İldırım yollarla”: İntroduksiya, Qızların gitara ilə rəqsi, Ehtiraslı qızın rəqsi, Ümumi rəqs, Sari və Lenninin adajiosu, Sarinin laylası. “Leyli və Məcnun” simfonik poeması. “Don Kixot” simfonik qravürləri. Fortepiano üçün 24 prelüd: № 2, 5, 7
6. **F. Əmirov.** “Sevil” operası: Uvertüra-proloq, I pərdə: Balaşın mahnısı, Sevilin ariozosu, Atakişinin kupletləri, Sevilin laylası, Dilbərin mahnısı, II pərdə: Sevilin ariyası, III pərdə: Balaşın ariyası. “Nizami” simfoniyası. Simfonik muğamlar: “Şur” və “Kürd-ovşarı”. “1001 gecə” baleti: İntroduksiya, Oxatanların rəqsi (I p.), Şəhrizadə (I p.), Orqiya (I p.), Mərcanənin rəqsi (II p.), İkinci nağıl (II p.). Mahnılar: “Azərbaycan elləri”, “Reyhan”, “Göy göl”, “Kor ərəbin mahnısı”, “Aslanın mahnısı”.
7. **Niyazi.** “Rast” simfonik muğamı. “Arzu” romansı.
8. **C. Cahangirov.** Mahnılar: “Ana”, “Dəli Kür”, “Qarabağ”. “Füzuli” kantatası.

9. **S. Hacıbəyov.** “Gülşən” baleti: Qızların valsı, Gülşən və Azadın adajiosu. “Karvan” simfonik lövhəsi.
10. **T. Quliyev.** Mahnılar: “Qızıl üzük”, “Bakı haqqında mahnı”, “Qəmgin mahnı”, “Axşam mahnısı”, “Sevinc mahnısı”, “Bizim bağ”, “Dostluq haqqında mahnı”, “Neftçilər mahnısı”, “Bəxtəvər oldum”
11. **A. Məlikov.** “Məhəbbət əfsanəsi”: Türk qızlarının rəqsi, Təlxəklərin rəqsi, Məhmənə Banunun monoloqu, Fərhad və Şirinin adajioları (II, III p).
12. **V. Adıgözəlov.** Mahnılar: “Qərənfil”, “Bakı haqqında mahnı”.
13. **R. Hacıyev.** Mahnılar: “Azərbaycan”, “Bakı haqqında mahnı”, “Sevgilim”.
14. **S. Rüstəmov.** Mahnılar: “Sürəyya”, “Səməni”, “Alagöz”.

Xarici ölkələrin musiqi ədəbiyyatı

15. **İ.S. Bax.** “Yaxşı temperasiyalı klavir”dən prelüd və fuqalar: I cild: № 1, 2, 5, 6, 8, 16; II cild: № 2, 12. Orqan üçün tokkata və fuqa re minor. Messa si minor: № 1, 16.
16. **L.V. Bethoven.** Simfoniya № 3, 5, 6 (I, III, IV), 9 (IV), “Eqmont” uvertürası. Sonatalar: № 1, 8, 14, 17, 21, 23.
17. **J. Bize.** “Karmen” operası: uvertüra, I pərdə: oğlanların xoru, Xabanera, Segidilya, II pərdə: qaraçı mahnısı, Eskamilyonun kupletləri, Xozenin ariyası,
18. **İ. Brams.** Simfoniya № 4 mi minor
19. **P. Çaykovski.** “Yevgeni Onegin” operası: giriş, Tatyana və Olqanın dueti, Lenskinin ariozosu, Oneginin ariyası, vals, Qreminin ariyası. Simfoniya № 6. “Romeo və Culyetta” uvertüra-fantaziyası. Fortepiano və orkestr üçün konsert № 1. “İlin fəsilləri”.
20. **K. Debüssi.** Prelüdlər: “Saçları kətan rəngli qız”. “Ay işığı”.
21. **Y. Haydn.** Simfoniya № 103, Mi-bemol major (“Litavraların tremolosu ilə”). Fortepiano üçün sonatalar: Re major, mi minor.
22. **M. Qlinka.** “İvan Susanin” operası: uvertüra, xor “Родина моя”, polonez, mazurka, krakovyak, xor “Славься”. “Kamarinskaya”, “Vals-Fantaziya”. Romans: “Torağay”.
23. **E. Qriq.** “Per Günt” süitəsi.
24. **F. List.** Macar rapsodiyaları: № 2, 6, 12. “Səyahət illəri” silsiləsi: “Тарантелла”, “Женевские колокола”.
25. **F. Mendelson.** “Yay gecəsində yuxu” uvertürası. Violin və orkestr üçün konsert mi minor. “Sözsüz mahnılar”: № 6, 12.
26. **V.A. Motsart.** “Fıqaronun toyu” operası: uvertüra, Fıqaronun ariyası (I p.), Fıqaronun kavatinası (I p.), Kerubinin ariyası (I p.), Süzannanın ariyası (IV p.), Barbarinin kavatinası (IV p.). Simfoniya № 40, sol minor. Fortepiano üçün A-dur sonatası.
27. **S. Prokofyev.** “Romeo və Culyetta” baleti: Giriş, Джульетта-девочка, Montekki və Kapuletti (cəngavərlərin rəqsi).

28. **S. Raxmaninov.** Prelüdiya: op.3 № 2 do-diez minor. Etüd-lövhə: op.33 № 7 Mi-bemol major. Fortepiano və orkestr üçün konsert № 2.
29. **M. Ravel.** “Bolero”.
30. **N. Rimski-Korsakov.** “Şəhrizad” simfonik süitası.
31. **F. Şopen. Mazurkalar:**
 op.7 № 1 (B-dur)
 op.17 № 4 (a-moll)
 op. 68 № 2 (a-moll)
Noktürnlər:
 op. 9 № 1 (b-moll)
 op. 48 № 1 (c-moll)
Valslar:
 op. 64 № 2 (cis-moll)
 op. 69 № 2 (h-moll)
Prelüdlər:
 № 4 (e-moll)
 № 7 (A-dur)
 № 20 (c-moll)
Etüdlər:
 op.10 № 12 (c-moll)
Polonez:
 op.40, № 1 A-dur
Ballada:
 № 1 (g-moll)
Sonata:
 № 2 (b-moll): I və III hissələr.
 Fortepiano və orkestr üçün konsert e moll (I h.)
32. **D. Şostakoviç.** Simfoniya №7, I hissə
33. **F. Şubert.** Simfoniya h moll (“Bitməmiş”). Mahnılar: “Gözəl dəyirmançı qız” silsiləsi: “Мельник и ручей”, “Колыбельная ручья”, “Охотник”. “Qış yolu” silsiləsi: “Спокойно спи”, “Шарманщик”, “Весенний сон”, “Липа”. “Qu quşunun nəğməsi” məcmuəsi: “Serenada”.
34. **R. Şuman.** “Karnaval”: № 2, 3, 11, 12, 16, 20, Fortepiano üçün pyeslər: op.12: “Порыв”, “Отчего”. “Şairin məhəbbəti” vokal silsiləsi: “В сиянье теплых майских дней”, “Я не сержусь”.
35. **C. Verdi.** “Riqoletto” operası: Prelüdiya, I pərdə: Hersoqun balladası, Cildanın ariyası, xor “Тише, тише”, II pərdə: Riqolettonun mahnısı, Riqolettonun ariyası, Cildanın ariyası, III pərdə: Hersoqun mahnısı. “Traviata” operası: Prelüdiya, Violettanın ariyası (I p.) Alfredin mahnısı (I p.), Jermonun ariyası (II p.).